

ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МУЗИКИ

Оксана Граб, провідний концертмейстер

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

AESTHETIC DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN THROUGH MUSIC

Oksana Grab, leading accompanist Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. В статті подані особливості естетичного розвитку дошкільників в процесі музичної діяльності. Автор презентує творчі підходи до художньо-естетичного розвитку дітей в процесі музичних занять.

Ключові слова: естетичний розвиток, музичне мистецтво, дошкільний вік.

Abstract. The article presents the peculiarities of the aesthetic development of preschoolers in the process of musical activity. The author presents creative approaches to the aesthetic development of children in the process of music classes with preschool children.

Key words: aesthetic development, musical art, preschool age.

Забезпечити можливості для духовного самовдосконалення та розвитку інтелектуального та культурного потенціалу кожної людини є метою реформування національної освіти та виховання. Соціальна роль всебічно розвиненої особистості, яка має високий рівень культури та духовності, зростає в міру розвитку сучасних концепцій освіти в умовах гуманізації та демократизації суспільства.

У Базовому компоненті дошкільної освіти поняття тлумачиться як «мистецтво – творча художня діяльність у сферах: літератури, поезії, музики, образотворчого мистецтва; активна творча діяльність» [1, с. 145]. Естетичний розвиток передбачає насамперед збудження позитивних почуттів у дитини, які поступово трансформуються у властивості її особистості. Естетична творчість – це творчість за законами краси, а художня діяльність – творчість за законами добра і справедливості. Формування духовно багатой людини, яка глибоко розуміє твори мистецтва, має високо розвинуті естетичні смаки, відчуває красу навколишнього світу і прагне до творчого перетворення дійсності за законами прекрасного. Це характерно для дошкільного віку в період активного розвитку мислення [4, с. 242].

Дослідженням феномену творчих здібностей займалися багато відомих педагогів та психологів таких, як: В. Гагаріна, Н. Бабіч, Т. Дуткевич, Л. Суботіна, О. Пеклун, Л. Ткаченко; з естетичного виховання особистості: Л. Артемова, Л. Масол, О. Поліщук, О. Рудницька.

Психолого-педагогічний аспект творчого розвитку особистості досліджували І. Бех, І. Зязюн, О. Кононко, О. Сухомлинська. Виявлення та розвиток творчої активності особистості є одним із пріоритетних напрямків сучасної педагогічної науки.

Дошкільний вік – це вік активної соціалізації дитини, спілкування з дорослими та однолітками, формування моральних і естетичних почуттів. Залучення дошкільників до художньо-естетичних ігор, музичної, театральної, художньо-мовленнєвої діяльності – є ефективними формами та засобами всебічного гармонійного розвитку особистості. Ці види діяльності покращують емоції, викликаючи радість, захоплення, натхнення, а також витісняють тривожність, напругу та почуття безпорадності. Одним із найулюбленіших занять дітей є художньо-естетична діяльність, яка задовольняє гостру потребу дітей у самовиявленні, під час якої у дошкільників спостерігається низька стомлюваність і висока зацікавленість у цій діяльності.

Розвиток елементів творчості у дітей – є однією з цілей художньо-естетичного розвитку. Перший етап розвитку творчої діяльності для дітей називається мотивацією до творчості. У цьому етапі дитина демонструє своє розуміння та ставлення до навколишнього середовища. Це допомагає дітям розкрити свої інтереси, здібності, особливості сприймання та уявлення.

Музична діяльність сприяє розвитку творчих здібностей дітей. Можливість швидкого виявлення та розвитку здібностей дітей і формування елементів творчості залежить від того, наскільки сприятливими є умови для прояву їхніх нахилів до певного виду діяльності. Використання предметів прикладного мистецтва, побуту та етнографічного матеріалу є корисним під час інсценування українського музичного фольклору. Ігри з рухами, танцями та співом, які можна інсценізувати або виконати в русі, сприяють розвитку творчих здібностей дітей.

Предметне середовище, яке оточує дітей, відіграє велику роль у розвитку творчої активності. Картини, друковані посібники, твори прикладного, декоративного мистецтва та фотоальбоми допомагають вихователю збагачувати музичні враження дітей. Цей набір матеріалів вимагає обов'язкової участі дорослого під час знайомства дітей з ними. Навіть учні старшої школи не можуть самостійно визначити художню цінність предметів. Матеріали, які діти можуть використовувати самостійно, слід включити в предметне середовище в старшому дошкільному віці, коли вони вже володіють певними навичками художніх дій. Ці матеріали включають мозаїку, музичні інструменти, різні види театру, матеріали для зображувальної діяльності, природний матеріал, маски-наголовники, елементи костюмів і декорації.

Вихователям буде легше спілкуватися з дітьми на індивідуальному рівні, якщо вони правильно спланують та підготують дітям необхідні матеріали. Напередодні заходу варто запитати кожну дитину, що вона хотіла б робити завтра. Такий метод відновлює в пам'яті дітей художні враження та мотивує їх створювати прекрасне. Щоб отримати бажання займатися естетичною діяльністю, потрібно мати творчий настрій. Це досягається шляхом правильного розташування стимулюючих матеріалів і меблів. Розвиток індивідуальних нахилів і здібностей дитини є основною метою організації художньо-естетичної діяльності [8].

Розвиток творчих здібностей дітей залежить від розвитку позитивного, захопленого ставлення до певної діяльності, наприклад музики [7]. Індивідуальні нахили можна визначити та розвивати за допомогою цього показника. Не менш важливим є налаштування дітей на якість кінцевого результату, а також на повідомлення про те, де його використовувати. Необхідно спонукати дітей використовувати творчий підхід після того, як вони вибрали вид музичної діяльності, яка їм подобається, наприклад, спів, слухання музики, ритмічну діяльність, гра на музичних інструментах або музично-рухову діяльність. Вихователь підтримує інтерес дітей до музично-естетичної діяльності та їхню здатність бачити красу, захоплення та майстерність. Заохочення є важливою частиною принципів індивідуального підходу до дитини. Для того, щоб розвинути у дітей почуття самоповаги та впевненості у своїх можливостях, важливо звертати увагу та демонструвати доброзичливість.

Зокрема, зростає роль візуального та музичного мистецтва як вагомого засобу творчого розвитку і виховання дитини, що підтверджує необхідність широкого застосування мистецької діяльності дітей в освітньому процесі початкової школи, що вдосконалює і розвиває творчі здібності та формує загальну естетичну культуру дошкільників, важливим кроком постає також наступність у навчанні та вихованні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку [2, с. 349]. Відбувається залучення дітей до мистецької творчості, зображувальної діяльності, формуються естетичні смаки, цілісне світосприймання і ставлення до культурних надбань.

Отже, «важливого значення набуває також осмислення питань художньо-естетичного виховання, формування естетичної культури особистості; виховання у молоді національного характеру мислення, патріотизму, моральності, естетичної самосвідомості, духовного розвитку дітей та юнацтва. Становлення уявлень особистості про світ, стосунків людей, про себе починається одночасно з розвитком почуттів і моральних якостей. Воно є основою моральної спрямованості особистості визначають її подальше життя» [3, с. 134].

Таким чином, естетичний розвиток дітей дошкільників є особливою здатністю особистості дитини розуміти, створювати художні цінності та правильно сприймати їх.

Основна значущість музичного мистецтва полягає в тому, що воно позитивно впливає на загальний та творчий розвиток дітей. Важливим чинником у цьому процесі є створення сприятливого навчального та виховного середовища для естетичної діяльності дошкільників, діалогічної творчості і взаємодії дітей, вихователів, батьків в процесі забезпечення активізації естетичного сприймання дійсності дітьми дошкільного віку. Дослідження творчих здібностей у дітей дошкільного віку та визначення методів і засобів розвитку творчого самовираження дітей набуває особливої актуальності. Це пов'язано з тим, що існує необхідність впровадження альтернативних методів естетичного виховання в освітній процес закладу дошкільної освіти з метою покращення процесу розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / під науковим керівництвом Піроженко Т. О., авт. кол-в: Байєр О. М., Безсонова О. К., Брежнєва О. К., Гавриш Н. В., Загородня Л. П. та ін. 2021. 38 с. URL: <http://surl.li/jyzr>.
2. Кривошея Т.М. Наступність у навчанні та вихованні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку в педагогічній спадщині Я. А. Коменського. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка*: збірник наукових праць. 2009. № 28. С. 349-354.
3. Мальов С.В. Виховання патріотичних почуттів дітей молодшого шкільного віку в процесі формування естетичної компетентності. *Патріотичне виховання в освіті та соціальній роботі: уроки минулого та сучасний погляд*: зб. матер. міжвузівської науково-практичної конференції Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії 22 лютого 2024 року. Хмельницький, 2024. С. 134 -138.
4. Мазур К.В. Організація патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку засобами українського музичного фольклору. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. Випуск 52. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2018.
5. Тодосієнко Н.Л. Педагогічне значення українського фольклору у патріотичному вихованні дітей молодшого шкільного віку. *Патріотичне виховання в освіті та соціальній роботі: уроки минулого та сучасний погляд*: зб. матер. міжвузівської науково-практичної конференції Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії 22 лютого 2024 року. Хмельницький, 2024. С. 242–247.
6. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія». 2016. 240 с.
7. Шикиринська О., Бондарчук О. Педагогічний супровід естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку засобами музичного мистецтва. *Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя (IX школа методичного досвіду)*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 22-23 листопада 2022 р. Вінниця, 2022. С. 380-386 с.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОЇ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ПЕРЕД ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Аліна Герасимчук, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

Науковий керівник: Т. Гужанова, канд. філологічних наук, доцент
Житомирський державний університет імені Івана Франка (Україна)

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF SPEECH CREATIVITY IN PRESCHOOL CHILDREN IN PLAY ACTIVITIES

Alina Gerasimchuk, bachelor's student

Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine)